

Toimeksianto ja Aurajoen ja sen rantojen käytön yleisperiaatteiden taustaa

Kiinnostus Aurajokeen liittyvien toimintojen kehittämiseen on kasvanut voimakkaasti. Aurajoen ja sen rantojen käytön yleisperiaatteiden tarpeellisuus päätöksenteon, hallitun kehityksen ja suunnittelun näkökulmasta on todettu usealla eri taholla.

Kaupunginhallitus päätti 3.4.2017 § 156, että Kiinteistöliikelaitoksen tulee käynnistää Aurajokeen sijoitettavien ravintolalaivojen, lauttojen ja rakenteiden sijoittelun yleissuunnitelman valmistelu vuoden 1992 yleisperiaatteiden päivittämiseksi.

Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta on päätöksessään 10.5.2017 § 202 edellyttänyt Aurajokeen mahdollisesti sijoitettavien uusien ravintolapaikkojen kilpailutusta varten päivitettyä ja hyväksyttyä Aurajoen yleissuunnitelmaa. Yleissuunnitelmassa saatetaan ajan tasalle muun muassa Aurajokeen sijoitettavien ravintolalaivojen, lauttojen ja rakenteiden vuonna 1992 hyväksytyt yleisperiaatteet.

Kiinteistöliikelaitoksen toimialajohtaja asetti päätöspöytäkirjalla 2.6.2017 § 119 työryhmän valmistelemaan Aurajoen ja sen rantojen käytön yleissuunnitelmaa. Työryhmän jäseniksi nimettiin:

- arkkitehti Mika Rajala (pj), Kiinteistöliikelaitos, Kiint. omais. kehittämine
- lupavalmistelijä Kaisa Kauma (siht.), Kiinteistöliikelaitos, Infrapalvelut
- satamamestari Antti Pekanheimo, Turun Satama Oy, Satamatoimisto
- yhteysjohtaja Antti Kirkkola, Konsernihallinto, Kaupunkikehitysryhmä
- vs. kaavoituspäällikkö Paula Keskikastari, Ympäristötoimiala, Kaup.suunn.
- kaavoitusarkkitehti Nella Karhulahti, Ympäristötoimiala, Kaup.suunn.
- liikennesuunn. insinööri Maija Norava, Ympäristötoimiala, Kaup.suunn.
- miljöosuunnittelija Tomi Hangisto, Ympäristötoimiala, Kaupunkisuunnittelu
- vastaava rakennuttaja Kimmo Pesu, Kiinteistöliikelaitos, Infrapalvelut
- maankäyttöinsinööri Heikki Häkli, Kiinteistöliikelaitos, Kiint. omais. kehitt.
- maatilaintarkastaja Timo Sirkiä, Kiinteistöliikelaitos, Infrapalvelut

Työryhmä on kuullut työssään myös lukuisia muita asiantuntijoita.

Työryhmä on laatinut Aurajoen ja sen rantojen käytön yleisperiaatteet, jossa on tunnistettu ja huomioitu seuraavat näkökulmat:

1. Aurajoen eri osat, niiden ominaispiirteet ja teemat

2. Sijoittumispäätöksissä huomioitavia asioita

3. Toimijat, toiminnot ja niiden sijoittuminen

4. Ideoita toteutuskokonaisuuksista

5. Yleisperiaatteet työkaluna

6. Aurajoki voimavarana

7. Toimenpide-ehdotus

Yleisperiaatteet pitävät sisällään tekstiosuuden, liitekartan sekä esittelymateriaalia sisältävän dokumentin.

1. Aurajoen eri osat, niiden ominaispiirteet ja teemat

Aurajoella ja sen rannoilla on voimakas rooli ihmisten Turun kaupunkiin liittyvissä mielikuvissa. Aurajoki on erottamaton osa Turkua ja vahvistaa osaltaan merkittävästi Turun kaupungin omaleimaisuutta, elämyksellisyyttä, vetovoimaisuutta ja yleistä viihtyisyyttä. Vaihtelevat jokimaisemat tarjoavat erilaisia tunnelmia ja käytettävyydeltään monipuolisia kaupunkitiloja. Aurajoki on yksi kaupungin suosituimmista vapaa-ajan ja liikkumisen ympäristöistä. Joen ympäristö on merkittävässä roolissa kaupunkilaisten kohtaamisen paikkana. Jokirannan monipuolisuutta korostavat erilaisten kaupallisten palveluiden, markkinoiden ja tapahtumien lisäksi myös erilaiset omaehtoiset käytöt sekä joen tarjoamat paikat luonnon äärellä rauhoittumiseen. Turun kaupungin Keskustavisio 2050 on nostanut osaltaan esiin Aurajoen moninaisia arvoja, merkityksiä ja mahdollisuuksia kaupunkikeskustan elinvoimaisuuden, vetovoimaisuuden ja viihtyisyyden näkökulmasta. Nyt tehdyt yleisperiaatteet edesauttavat osaltaan Keskustavisio 2050 mukaisten tavoitteiden toteutumista. Samalla ne yhdessä edistävät Turku 2029 -kaupunkistrategian ja siihen liittyvien Hyvinvointi ja aktiivisuus-ohjelman, Kilpailukyky ja kestävä kasvu-ohjelman sekä Keskustan kehittämisen -kärkihankkeen tavoitteita ja arvoja.

Aurajoki ja sen rannat jakaantuvat Turun kaupungin kohdalla neljäksi eriluonteiseksi aluekokonaisuudeksi. Näille joen eri osuuksille on annettu alueiden kaupunkikuvallisia ominaispiirteitä ja toimintaympäristöä kuvastavat

nimet. Nimet ovat yläjuoksulta alaspäin: Yläjuoksu, Vanhakaupunki, Kulttuurijoki ja Jokisatama.

Yläjuoksu

Tuomaansillasta yläjuoksulle aina kaupungin rajalle asti joki kulkee kulttuurimaisemassa puistojen ja virkistysalueiden reunustamana. Rakennetut alueet sijaitsevat pääsääntöisesti kauempana joesta. Yläjuoksun hallitsevana yleisilmeenä on vehreys ja maaseutumaisuus.

Vanhakaupunki

Tuomaansillan ja Auransillan välillä sijaitsee historiallisesti arvokkain Aurajokimaisema. Tällä kohden joki myös kapenee, virtaus voimistuu ja joki tekee viimeisen näkyvän mutkan ennen mereen laskemista. Maisemaa leimaavat historialliset rakennukset, näkymä Tuomiokirkolle ja joen varren vanhat puuistutukset, jotka maiseman perusrakenteen kanssa aikaansaavat hienovireisen ja valokuvauksellisen tilan. Kesäiseen jokimaisemaan ovat perinteisesti kuuluneet veneet. Joen uusin ylitysmahdollisuus on Kirjastosilta, joka luo valoineen jokirantaan uutta maisemaan sovitettua tunnelmaa.

Kulttuurijoki

Auransillan ja Martinsillan välinen jokiosuus on kaupungin keskeisintä ruutukaava-aluetta. Maisemaltaan se on avointa. Tällä kohtaa Aurajoen tuntumassa sijaitsevat suurikokoiset julkiset rakennukset, joitakin asuinrakennuksia, puistoja ja pysäköintialueita. Maisemaa leimaavat Samppalinnanmäen ja Urheilupuiston siluetit. Itäranta on sijainniltaan ja valaistukseltaan viehättävä ja ulkoilmassa istuskeluun sopiva niin päivällä kuin illalla. Länsiranta tarjoaa leveän katutilansa ansiosta mahdollisuuksia erilaisten tapahtumien järjestämiseen.

Jokisatama

Aurajoki muuttuu yhä merellisemmäksi Martinsillan jälkeen. Aiemmin suljetut telakka-, varasto- ja vankila-alueet ovat nyt kaikkien saavutettavissa ja rakentumassa keskustamaisiksi, monipuolisiksi ja eläviksi ympäristöiksi. Uusia laiturialueita ja rantareittejä kehitetään laadukkaina ja monipuolisesti palvelevina julkisina kaupunkitiloina. Jokisatamassa on laiturialueita ja palveluita risteilijöille, liikennöiville aluksille ja veneilijöille. Jokisatama luo yhteyden merelle ja kytkee kaupungin luontevasti saaristoon.

2. Sijoittumispäätöksissä huomioitavia asioita

Uusien toimintojen tulee toteuttaa kaupungin hyväksymien yleisperiaatteiden tavoitteita. Uudet toiminnot eivät saa muodostua esteeksi yleisperiaatteiden tavoitteiden mukaiselle muulle kehitykselle. Aurajoen ja sen rannoille sijoittuvien toimijoiden ja toimintojen tulee sopeutua ympäristön asettamiin toiminnallisiin ja visuaalisiin vaatimuksiin. Erityistä huomiota – jo varhaisessa vaiheessa sijoituskysymyksistä neuvoteltaessa ja sovittaessa – on aina kiinnitettävä laivan, ponttonin, rakennuksen, myyntipisteen, rakenteen jne. kokoon, ulkonäköön ja soveltuvuuteen kulloinkin kyseessä olevaan paikkaan. Jokirannan kaikkien paikkojen kilpailutuksessa ja sijoituspäätöksissä annetaan laadulle suuri painoarvo.

Ennen sijoittumispäätöksiä tulee aina tarkistaa onko kulloinkin tarvittava kunnallistekniikka (sähkö, vesi, viemäri) olemassa tai mahdollista toteuttaa. Lisäksi tulee tarkistaa logistiikkaan ja jätehuoltoon yms. liittyvien järjestelyjen toimivuus. Edellä mainittuihin asioihin tulee kiinnittää riittävää huomiota jo neuvotteluvaiheessa ja sopimusehdoissa.

Sijoittumispäätöksissä tulee huomioida kunkin paikan ympäristön muut olemassa olevat toimijat ja toiminnot. Uusi toiminta ei saa muodostua haitaksi jalankulku-, polkupyörä-, auto-, vene-, laiva- jne. liikenteelle tai heikentää niiden turvallisuutta. Erilaiset äänet ja valot kuuluvat elävään kaupunkimaiseen ympäristöön. Tarpeettomia ympäristöhäiriöitä asumiselle tulee kuitenkin pyrkiä välttämään.

Turun vesialueille sijoitettavan rakennus- tai toimenpideluvan alaisen aluksen, lautan, ponttonin tai muun vesirakenteen rungon tarkastus tulee olla suoritettu ennen sen siirtämistä jokeen. Runkokatsastus tulee suorittaa viiden vuoden välein. Kaupunki voi vaatia lyhempää tarkastusväliä, mikäli näkee sellaiselle aiheutta. Runkotarkastuksesta tulee toimittaa todistus kaupungille. Tarkastuksen voi suorittaa Trafín nimeämä nimetty katsastaja tai satamamestarin erikseen hyväksymä tarkastaja. Rungon katsastuksessa sovelletaan, ellei kaupunki toisin määrää, Trafín määräystä proomun runkokatsastusvaatimuksista (TRAFI/9321/03.04.01.00/2013, 5.1. runko). Tarkastajalle tulee järjestää pääsy sisäpuolelta tehtävään tarkastukseen, ellei tarkastusta ole mahdollista suorittaa ulkopuolelta. Lisäksi aluksessa tulee olla pilssivesihälytysjärjestelmä, joka hälyttää veden noususta 24h päivystykseen.

Jokirannan toimijoille ei yleisesti ottaen ole osoitettavissa erillisiä omia pysäköintipaikkoja vaan pysäköintitarve voidaan järjestää jokirannassa tai lähietäisyydellä olevilla yleisillä pysäköintipaikoilla. Pysäköintitarve selvitetään ja ratkaistaan ennen toteutusta aina tapauskohtaisesti.

Sekä nykyisiä että jokirannasta kiinnostuneita uusia toimijoita tulee informoida ja ohjeistaa selkeästi menettelytavoista ja huomioitavista asioista.

3. Toimijat, toiminnot ja niiden sijoittuminen

Yleisperiaatteiden liitekartalla esitetään erityyppisten toimijoiden ja toimintojen sijoittuminen Aurajokeen ja sen rannoille. Kartassa on eritellysti osoitettu nykyiset toimijat ja toiminnot sekä muut tiedossa olevat tunnistetut hankkeet. Lisäksi karttaan on merkitty alueita, joiden kehittäminen vaatii useamman toimijan yhteistyötä sekä kunkin alueen tarkempaa kokonaisvaltaista toiminnallista tarkastelua (katso kohta 4. Ideoita toteutuskokonaisuuksista).

Karttamerkinnot saattavat mahdollistaa vaihtoehtoisia toimintoja samassa paikassa. Uudet sijoittumispäätökset saattavat näissä kohdissa vaatia toimintojen uudelleenjärjestelyjä. Uudet sijoittumispäätökset tehdään aina kokonaisvaltaisen arvioinnin pohjalta, sovittaen ja edistäen yleissuunnitelman tavoitteiden mukaista jokirannan positiivista kehitystä.

Aurajoen käyttö ja toiminnot

Ravintolalaivat

Ravintolalaivoilla on merkittävä rooli jokimaisemassa. Ne elävöittävät jokirantaa niin päivisin kuin iltoisin. Pääsääntöisesti ravintolalaivat sijoittuvat Itärannalle Aurasillan ja Teatterisillan väliin. Tämä pitkään säilynyt sisäsataman paikka Samppalinnan alapuolella onkin luonteva ravintolalaivojen paikka. Ravintolalaivojen mahdollisina sijaintipaikkoina pidetään lisäksi Kaupunginteatterin ja Borenaukion edustaa. Merellinen Jokisataman alue kokonaisuudessaan on luonnollinen maisema laivoille, siksi ravintolalaivoja on mahdollista sijoittaa tälle alueelle tapauskohtaisesti harkiten ja vapaammin ympäristöön sovittaen.

Ponttonit

Kiinnostus ponttonirakenteisina toteutettaviin ravintoloihin, kahviloihin, saunoihin, uima-altaisiin ja kelluviin puutarhoihin on kasvanut. Ponttoneille soveltuvina sijoituspaikkoja on osoitettu Wäinö Aaltosen museon, Borenaukion, Itäinen Rantakatu 45, Itäinen Rantakatu 60 sekä Läntinen Rantakatu 61 - Varvintorin edustoille.

Sijoituspäätöksen ehtona kohteessa Itäinen Rantakatu 60 on, että sijoitettavan ponttonin toiminnot ja palvelut tukevat ja ovat osa jahtisataman toimintojen kehittämistä ja sen palvelutason nostamista.

Ponttonit eivät saa muodostua esteeksi muulle vesiliikenteelle. Ponttonien ja niihin liittyvien toimintojen (esim. venepaikat) sijoittumisen reunaehdot, suurimmat sallitut mitat ja etäisyydet rannasta on esitetty liitekartassa. Ponttonien korkeuteen, ulkonäköön ja soveltuvuuteen ympäristöön tulee kiinnittää erityistä huomiota. Joessa matalalla sijaitsevien rakenteiden katot muodostavat jokimaisemaan ns. ”viidennen julkisivun”, jonka toteutukseen tulee myös kiinnittää huomiota.

Laiturialueet Jokisatamassa

Jokisatama kytkee kaupungin luontevasti mereen ja saaristoon. Alue palvelee pääsääntöisesti suurempikokoisia veneitä ja laivoja, joille Martinsillan alituskorkeus ja joen syvyys luovat rajoitteita. Jokisataman alueelle sijoittuu myös ravintolalaivoja ja museoaluksia.

Yhteysalussatama sijaitsee Länsirannalla Myllysillan ja Förin välisellä alueella. Samalla kohdalla Itärannalla sijaitsee ns. Charter-ranta. Länsirannalla Förin ja Harmonia-veistoksen välissä sijaitsee vierasvenesatama. Itärannalla sitä vastapäätä sijaitsee Jahtisatama, jonka jälkeen loppuosuus Itärannan laiturialueesta kohti merta toimii risteilyrantana. Perinnelaiturin alue sijoittuu Harmonia-veistoksen ja Suomen Joutsenen väliin. Forum Marimumin edusta on varattu museoaluksille. Länsirannan laiturialue Turun Linnan kohdalla on varattu risteilyaluksille ja laivastovierailuille.

Yleisperiaatteiden mukaista toimintojen sijoittelua Jokisatamassa pidetään hyvänä ja järkevänä. Jokisataman alue on kuitenkin parhaillaan rakentumassa ja muotoutumassa uudenlaiseksi kaupunkiympäristöksi. Yleisperiaatteita on hyvä päivittää säännöllisesti hallitun kehityksen sekä alueen uusien toimintojen ja toimijoiden synergioiden tueksi.

Vuokrattavat venepaikat Martinsillalta yläjuoksulle

Kaupungilla on Martinsillan ja Tuomiokirkkosillan välillä noin 80 vuokrattavaa venepaikkaa. Ne ovat joko takapaalupaikkoja tai kylkipaikkoja. Viime vuosina venepaikkojen kysyntä on ollut tarjontaa suurempaa. Yleisperiaatteet mahdollistavat nykyisten venepaikka-alueiden laajennuksia. Venepaikat sijaitsevat Tuomiokirkkosillan ja Vähätorin apparellin välissä, Länsirannalla Teatterisillan ja Myllysillan välissä, Itärannalla Itsenäisyydenaukion edustalla sekä Myllysillan ja Martinsillan välissä.

Veneiden lyhytaikainen pysäköinti

Veneiden lyhytaikaisten pysäköintipaikkojen ”veneparkkien” määrä halutaan kasvattaa. Näin edistetään kaupungin keskustan ja sen palveluiden

saavutettavuutta myös vesitse. Veneparkkien näkyvyyttä, tunnistettavuutta, turvallisuutta ja helppokäyttöisyyttä tulee parantaa.

Vanhankaupungin alueella veneparkkeja on osoitettu yksinomaan Länsirannalle joen uoman kapeudesta ja muusta vesiliikenteestä johtuen. Veneparkeille on osoitettu tilaa Lönnrotinpuiston edestä sekä Kirjastokorttelin edestä aina Aurasillalle saakka. Pienempiä veneparkkien mahdollisia paikkoja on osoitettu Aurasillasta alaspäin aina joen suulle Etelärantaan asti muihin toimintoihin sovittaen.

Muut laiturit ja rakenteet

Aurajoki on useimmille vain etäältä ihailtava uomassaan virtaava vesiaihe. Uusilla laitureilla on mahdollista parantaa ihmisten pääsyä veden ääreen, lisätä veden kokemuksellisuutta ja edesauttaa joen monipuolisempaa käyttöä.

Laitureilla voidaan mahdollistaa joen kullekin osuudelle tyypillisiä toimintoja. Mahdollisista toiminnoista mainittakoon kanoottien ja veneiden veteen lasku, onkiminen, uiminen, lyhytaikainen rantaan kiinnittyminen, oleskelu, maisemista nauttiminen, valokuvaaminen jne.

Laitureiden tulisi olla kaupungin toteuttamia ja hallinnoimia julkisia kaikille avoimia tiloja. Yksityislaitureita tulee välttää. Sopimuksissa tulee huomioida, että laitureita ei saa sulkea ja että niille tulee olla kaikille vapaa pääsy.

Työryhmä ehdottaa Yläjuoksulle uusia laitureita mm. Kuralan sillan, Vesilaitoksen, Koroisten, Nummenrannan ja Tuomaanrannan ranta-alueille. Nykyiset kaksi kanoottilaituria sijaitsevat sekä Halistenkosken ylä- että alapuolella.

Rajoitukset sijoittumispaikoille

Laivojen, lauttojen, ponttonien ja muiden kiinteiden rakenteiden sijoittaminen on kiellettyä kaupunkikuvan säilyttämiseksi ranta-alueelle Aurasillan ja Kristiinankadun välissä sekä estevaikutusten välttämiseksi ranta-alueille 50 metrin etäisyydellä Aurasillasta.

Kaupungintalon ja Kristiinankadun välinen joenrantaosuus säilytetään kaupunkikuvallisesti merkittävänä maisemana kiinnityksistä vapaana. Apparelli palvelee vain matkustajien jättämistä ja noutamista.

Aurasillan keskituki ohjaa vesiliikenteen joenuoman reunoille. Sillan 50 metrin suojavyöhykkeellä varmistetaan Aurajoen kasvavan ja monipuolistuvan vesiliikenteen (liikennöivät lautat, veneet jne.) toimivuus ja turvallisuus myös tulevaisuudessa. Suojavyöhykkeellä sijaitsevat veneparkit ovat väistyviä Aurajoen ja sen rantojen kehityksen niin vaatiessa.

Vesiliikenne

Vesibussitoimintaa Aurajoessa kehitetään. Tavoitteellista on mahdollisimman pitkälle yläjuoksun suuntaan säännöllisesti liikennöivä vesibussilinja. Esimerkiksi Ylioppilaskylän ja kylpylähotellin rannasta aina Ruissaloon ja Hirvensaloon asti kulkeva vesibussi muodostaisi sekä kaupunkilaisia että matkailijoita palvelevan akselin. Reitin varrella sijaitsevat Tuomiokirkko, Vanhakaupunki, kaupungin keskusta palveluineen, museoita, kulttuuri- ja tapahtumapaikkoja, Turun Linna ja satama. Vesibussiliikenne Martinsillasta yläjuoksun suuntaan voitaisiin toteuttaa siltojen ali pääsevällä ja matalalla uivalla kalustolla. Martinsillan alapuolella käytettäisiin merikelpoisempia aluksia. Tämä uudennainen joukkoliikennereitti ja tapa kokea kaupunki olisi positiivinen vetovoimatekijä kaupungille. Yläjuoksun suunnassa liikennöivän vesibussilinjan nopeaa toteuttamista haitannevat joen haasteelliset pohjaolosuhteet.

Kesällä 2017 Fölin vesibussi liikennöi Turun keskustasta Martinsillalta (Itäisen Rantakadun puolelta) Ruissalon kansanpuistoon. Vesibussi pysähtyi Forum Marinumilla sekä Ruissalon suuntaan ajaessaan Ruissalon telakalla. Kesällä 2018 vesibussin päätepysäkki sijainnee lähempänä keskustaa Auransillan läheisyydessä. Nousu alukseen tapahtuisi Kristiinankadun pään apparellilta.

Vesiliikenteen määrä on kasvanut ja monipuolistunut viimevuosina. Joessa liikkuu laivoja, ravintolalauttoja, yksityisveneitä, picnic-veneitä, kelluvia paljuja, kanootteja, melontalautoja, vesiskoottereita jne. Vesiliikenteen turvallisuuden näkökulmasta Aurajoen käytön hallittu suunnittelu sekä toimintoja ja toimijoita koskevat ohjeistukset ovat tarpeellisia. Liikenteen edelleen kasvaessa on ilmeistä, että ohjeistuksia ja rajoitteita joudutaan tarkistamaan.

Aurajoen rantojen käyttö ja toiminnot

Myyntipaikat

Myyntipaikat elävöittävät jokirantaa ja lisäävät palveluntarjontaa. Jokirannasta löytyy erilaisia myyntipaikkoja. Uusia jokimiljööseen sopivia paikkoja pyritään löytämään ja tarjoamaan mm. kaupunkisuunnittelun hankkeiden ja infran toteutuksen yhteydessä.

Kioski- ja kausimyyntipaikkoja pidempiaikaisilla vuokrasopimuksilla sijaitsee Aurajokirannassa seuraavissa paikoissa:

- Lönnrotinpuisto
- Brahenuiston kioski

- Vähätorin apparelli
- Aurasillan pieli / Aurasillan ja Itäinen Rantakatu 11 välissä
- Apteekkimuseo / Läntinen Rantakatu 13 (4 kpl)
- Martinsillan pieli, puistikko / Itäinen Rantakatu 45
- Martinsillan pieli, pysäköintialue / Itäinen Rantakatu 49
- Förin pieli / Läntinen Rantakatu 50

Lyhytaikainen Pop Up – myynti on mahdollista Rettiginrinteen porrastasanteella.

Uusia lyhyt-/pitkäaikaisia kausimyyntipaikkojen mahdollisuuksia selvitetään seuraaviin paikkoihin:

- Teatterisilta / Läntinen Rantakatu 23 siirretään joko 21 tai 25 edustalle
- Volter Kilven katu
- Martinsillan pieli, uusi aukio / Itäinen Rantakatu 49 (noin 3 kpl)
- Barkerinpuiston edusta / Läntinen Rantakatu
- Varvintori (uusia noin 4 kpl)
- Kalmarinaukio
- Kaarle Knuutinpojan rantatien hiekkaranta

Infra ja sen saavutettavuus vaihtelee paikasta riippuen ja saattaa asettaa rajoitteita eri toimintojen sijoittumiselle. Tavoitteena kuitenkin on, että kaikki myyntipaikat varustetaan täydellä infralla (vesi, sähkö, viemäri, jäte).

Tapahtuma-alueet

Seuraavia Aurajokirannan alueita on mahdollista käyttää tapahtuma-alueina:

- Tuomiokirkontori
- Vanha Suurtori
- Vähätori
- Läntinen Rantakatu

- Itäinen Rantakatu
- Volter Kilven katu ja Hämähäkkitoriti
- Martinsillan pieleen esitetty uusi aukio
- Varvintori
- Valkoisen talon ja L-tehtaan edusta
- Kruununmakasiininranta
- Kalmarinaukio

Tällä hetkellä infra ja sen saavutettavuus vaihtelee alueittain. Erilaisten kaupunkitapahtumien ja spektaakkelien joustavan ja helpon järjestämisen edesauttamiseksi potentiaalisten jokirannan tapahtuma-alueiden infraa tulee kehittää päämäärätietoisesti. Panostukset kaupunkiympäristön laatuun, viihtyisyyteen ja monikäyttöisyyteen lisäävät tapahtumapaikkojen vetovoimaisuutta niin järjestäjien kuin kaupunkilaistenkin näkökulmasta.

Yleiset WC:t

Suosittu ja monikäyttöinen Aurajokiranta tapahtumineen on luonut kasvavaa kysyntää yleisille WC -tiloille, joita toivotaan lisää. Jokirannassa tai sen läheisyydessä on tällä hetkellä kolme yleisö vessaa; Itäinen Rantakatu / vanha kaupunginkaivo, Läntinen Rantakatu / Vaakahuoneen vieressä (Kimono-taideteos katolla) sekä Vallihaudankatu 4 lähellä Turun Linnaa. Kesäksi 2018 on suunnitteilla uusi konttivessa Runebergipuistoon.

Erillään puistoissa, kaduilla, aukioilla jne. sijaitsevat yleiset WC:t koetaan usein epämiellyttäväksi ja jopa pelottaviksi. Tavoitteellista olisikin uusien jokirannan yleisö vessojen integroiminen jokirannan mahdollisiin uusiin rakennuksiin ja toimintoihin. Kontrolli WC -tilojen siisteydestä ja käyttäjästä paranisi, jolloin yleisö vessojen käyttö koettaisiin miellyttävämpänä. Mahdollisina uusien integroitujen yleisö vessojen paikkoina voisivat toimia Koroinen, Halinen / vesilaitoksen alue, Nummenranta, Lönnrotpuisto, Auransillan pieli, Martinsillan pieli, Förin pieli, Forum Marimumin piha ja Kaarle Knuutinpojan rantatien hiekkaranta. Yleisö vessa voisi sijaita myös vesilaitoksen pumppuaseman vieressä Kuralan sillan kohdalla.

Virkistysreitit

Jokirannan ominaispiirteiltään erilaiset alueet ja suositut rantareitit luovat monipuolisia mahdollisuuksia virkistäytymiseen. Tavoitteena on yhtenäinen, monipuolinen, viihtyisä ja turvallinen rantareitistö. Reitistön käytettävyyttä

parantavat esimerkiksi riittävä valaistus, taukopaikan tarjoavat penkit sekä mahdolliset uudet joen ylityspaikat niin ylä- kuin alajuoksulla. Ympäristötaide luo mahdollisuuksia vahvistaa rantareittien eri osien omaleimaisuutta, mielenkiintoisuutta ja kokemuksellisuutta.

Aurajokirantojen yhtenäisistä rantareiteistä vielä puuttuvia osia tulee kehittää. Tällaisista mainittakoon seuraavat:

- Jokipuistossa arkkipiispan tontin ja Aurajoen välin rantareitti
- Halisten kosken kohdalta rantareitti vesilaitoksen ja Paaskunnan alueiden läpi kohti Kuralan siltaa

Ravintolat, kahvilat, saunat ja muut kaupalliset palvelut

Kaupunkikuvaan ja toiminnalliseen ympäristöön sovitettua omaleimaisia uudishankkeita elävöittävät jokirantaa. Ne tarjoavat uusia palveluita ja kokemuksia ja vahvistavat näin osaltaan Aurajoen monipuolisuutta ja kaupungin yleistä vetovoimaa.

Terassit

Ravintoloiden terassit Aurajokeen liittyvillä kaduilla ja aukioilla ovat muodostuneet osaksi jokirannan kaupunkikuvaa. Harkitusti ja tyylikkäästi ympäristöönsä suunnitellut ja sovitettua terassit ovat luonteva osa jokimiljöötä ja luovat oman tunnelman ja vetovoimatekijän.

Kaupunkipyörät

Turku ottaa käyttöön toukokuussa 2018 uudet kaupunkipyörät. Pyöräasemia sijoittuu myös Aurajoen ranta-alueille.

Opasteet ja informaatio

Jokirannan oikeiden toimijoiden ja toimintojen löytäminen on pidetty vaikeana. Esimerkkeinä mainittakoon yhteysalussataman ja charter-laiturin alueet sekä lyhytaikaiseen venepysäköintiin tarkoitettua paikat. Jokirannan opasteita ja informaation saatavuutta tulee kehittää nykyajan tekniikkoja hyödyntäen.

Pelastusvälineet

Aurajokirantojen käytön vilkastuessa myös jokirannan turvallisuuteen ja sen mahdollisiin kehittämistarpeisiin tulee kiinnittää huomiota. Tärkeitä asioita ovat omatoimista tai avustettua joesta pelastautumista tukevat rantarakenteet ja niiden kehittämismahdollisuudet sekä rannan pelastusvälineiden näkyvyys, riittävyys ja ajanmukaisuus.

4. Ideoita toteutuskokonaisuuksista

Työryhmä on tunnistanut potentiaalisia Aurajoen rantojen eri kehitystavoitteita samanaikaisesti toteuttavia kokonaisuuksia. Pääsääntöisesti näiden alueiden toteutus vaatii asemakaavamuutoksen. Toimivin lopputulos hankekokonaisuuksissa saavutetaan huomioimalla kaikkien osapuolien intressit samanaikaisesti kokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa. Kehitysideoilla on haettu Aurajoen rantojen palvelutason nostamista sekä uusia synergiahyötyjä alueen eri toimijoiden kesken.

Kuralan sillan ja pumppuaseman alue: Joen yläjuoksun palveluntarjontaa ja virkistyskäyttöä monipuolistamaan rantaan voisi sijoittua uusi laituri veneiden ja kanoottien laskua, onkimista, uintia, oleilua yms. varten. Alueelle olisi mahdollista sijoittaa myös parkkipaikkoja, yleinen WC, rakennus kanoottien, veneiden jne. säilytystä varten, pukukopit yms.

Vesilaitoksen alue: Alue on vapautumassa vesilaitoksen käytöstä ja se tullaan asemakaavoittamaan uudelleen. Samassa yhteydessä on mahdollista luoda uusi rantareitti Halistenkoskelta vesilaitoksen ja *Paaskunnan* alueiden läpi kohti Kuralan siltaa. Vesilaitoksen alueen rantaan olisi mahdollista rakentaa uusi laituri veneiden ja kanoottien laskua, onkimista, uintia ja oleilua yms. varten. Alueen olemassa oleviin tai uusiin rakennuksiin olisi mahdollista sijoittaa alueen ja rantareitin käyttäjiä palvelevia toimintoja esim. kahvila/ravintola, integroitu yleinen WC, vene-/kanoottivarasto tai -vuokraamo jne.

Halistenkoski: Yläjuoksun puolella sijaitsee parkkipaikkoja sekä laituri kanoottien laskua varten. Myllärintuvassa toimii kahvila ja kanoottien vuokraus. Myös alajuoksun puolella on laituri kanoottien laskua varten. Ajoyhteys rantaan kanoottien laskua varten sekä parkkipaikat ajoyhteyden yläpäässä parantaisivat kokonaisuuden toimivuutta.

Koroinen: Koroisten vanhalla maatilalla toimiva kulttuuriyhdistys järjestää kestävään elämäntapaan liittyviä kursseja, kulttuuritapahtumia ja kahvilatoimintaa sekä vuokraa puutarhapalstoja ja tiloja erilaisiin tapahtumiin. Alueelle on hyvät kulkuyhteydet. Olemassa olevaan maatilamiljööseen olisi mahdollista sovittaa vaja veneiden ja kanoottien säilytystä varten, pukukopit, parkkipaikkoja, integroitu yleisö WC, laituri veneiden ja kanoottien laskua, onkimista, uintia ja oleilua varten yms. Uudet toiminnot monipuolistaisivat tarjontaa ja toisivat uusia käyttäjiä alueelle tukien olemassa olevaa toimintaa ja kasvattaen alueen elinvoimaisuutta.

Nummenranta: Nummenrannan nykyinen asemakaava mahdollistaa rantaan kahvila-ravintolan sekä rannan suuntaisen laiturin. Alueella on käynnissä asemakaavamuutos. Riittävän suuren rakennusoikeuden omaava rannassa sijaitseva kahvila-ravintolarakennus voisi olla uusi alueen vetovoimatekijä. Se voisi mahdollisesti tarjota myös kokoustilat ja tyylikkään saunan. Rannassa olisi laiturei uimista, rantautumista, oleskelua, onkimista yms. varten. Uusi joen ylittävä kevyen liikenteen silta ja Föli –vesibussin pysäkki toisivat kohteeseen lisää potentiaalisia asiakasvirtoja. Rakennukseen integroitu yleisö WC palvelisi eri osapuolien asiakkaita ja rantareitin käyttäjiä.

Tuomaanranta: Joen itäpuolen ranta on tiiviin puuston peittämä. Aurajokeen vehreyden läpi kurkottavien ja jokimaisemia tarjoavien oleskelu-/onkilaitureiden toteuttamismahdollisuuksia tulisi selvittää.

Jokipuisto: Arkkipiispan tontin ja Aurajoen välinen rantareitistä puuttuvan osan suunnittelu on aikataulutettu vuodelle 2018.

Lönnrotpuisto: Keskustavision 2050 on ottanut kantaa kohteen kehittämiseksi. Huolimatta upeista näkymistä Tuomiokirkon suuntaan puiston kausimyyntipaikkaa ei ole saatu vuokrattua. Alue vaatii kokonaisvaltaista uudelleen suunnittelua. Alueelle voisi sijoittua uusi kahvila-ravintolarakennus terasseineen, rakennukseen integroitu yleisö WC, veneparkki rantautumista varten jne. Alueen infra, ympäristö- ja liikennesuusuunnitelmat jne. tarkistettaisiin samassa yhteydessä.

Auransillan pieli: Alueella sijaitsee kahvila. Uudelleenjärjestelyillä aluetta olisi mahdollista kehittää toimivammaksi ja viihtyisämmäksi. Alueelle voisi sijoittua uusi kahvila-ravintolarakennus, Aurajoen suuntaan avautuvat terassit sekä rakennukseen integroitu yleisö WC. Alueen infra, ympäristö- ja liikennesuusuunnitelmat jne. tarkistettaisiin samassa yhteydessä.

Volter Kilven katu: Uudelle pihakatumaaiselle Volter Kilven kadulle ja Hämähäkkintontille toteutetaan uutta kaupunkitapahtumia palvelevaa infraa.

Martinsillan pieli: Alueella sijaitsee kaksi kausimyyntipaikkaa, puistomainen alue ja asfaltoitu pysäköintialue. Uudelleenjärjestelyillä aluetta olisi mahdollista kehittää toimivammaksi ja viihtyisämmäksi kaupunkiympäristöksi. Alueelle voisi sijoittua uusi kahvila-ravintolarakennus terasseineen, rakennukseen integroitu yleisö WC, puiston edustalle Aurajoen rantaan ponttoni (esim. kahvila-ravintola, terassilaajennus, uima-allas). Pysäköinti järjestettäisiin Itäiselle Rantakadulle kadunvarsipysäköintinä ja nykyinen pysäköintialue muutettaisiin kaupunkiaukioksi, jolle toteutettaisiin kausimyyntipaikkoja ja tapahtumia palvelevaa infraa. Puisto ja aukio mahdollisine terasseineen aukeavat Aurajoen ja ilta-auringon suuntaan. Laiturialueella on Föli -vesibussin pysäkki. Alue vaatii kokonaisvaltaista kaupunkisuunnittelullista tarkastelua.

Läntinen Rantakatu: Katualue Myllysillan ja Förin välissä tarjoaa kaupunkisuunnittelun ja Aurajokirannan kehittämisen näkökulmasta paljon uusia mahdollisuuksia. Alueen toimivuutta on mahdollista parantaa lisäämällä kausimyyntipaikka- ja tapahtumainfraa. Viihtyisyyttä voidaan parantaa

ympäristösuunnittelulla ja panostamalla toteutuksen laatuun (pintamateriaalit, valaistus, julkisen tilan kalusteet, ympäristötaide jne.).

Förin pieli: Alueelle voisi sijoittua uusi myymälä- / kahvila-ravintolarakennus terasseineen, rakennukseen integroitu yleisö WC, Förin sosiaalityilat. Lisää potentiaalisia asiakasvirtoja alueelle tuo jatkossa Kakolan Funikulaari. Laiturialueella on Föli -vesibussin pysäkki. Förin laitureiden ja lähialueiden uudelleen suunnittelu parantaisi rantakatuja liikenteen sujuvuutta ja niiden yleistä käytettävyyttä.

Varvintori: Aukion vetovoimaisuutta parantaisi tapahtumanjärjestäjien ja kausimyyntipaikkojen tarvitseman infran toteutus sekä aukion yleisen viihtyisyyden kasvattaminen. Aukiolla on mahdollista järjestää erilaisia kaupunkitapahtumia. Esimerkiksi kokeellinen Pop Up -uimaranta palveluineen joessa kelluvalla altaalla varustettuna voisi olla uusi mahdollinen Varvintorin tarjoama urbaani elämys.

Kaarle Knuutinpohjan rantatien hiekkaranta: Aurinkoiseen ilmansuuntaan avautuva urbaani hiekkaranta merellisin näkymin voisi tarjota veden kokemuksen ja tuoda uimisen osaksi keskustassa asumisen arkea. Rannalle voisi sijoittua kahvilarakennus, rakennukseen integroitu yleisö WC, pukukopit sekä uimamahdollisuus meressä. Laiturialueella on Föli -vesibussin pysäkki ja tilaa veneparkille. Alueesta kehittyy varmasti vetovoimainen kohde, kun uudet rantareitit laajemmin löydetään. Suunnitelmallinen toteutus ja toimija alueella loisivat alueelle hallittua toimintakulttuuria ja siisteyttä.

5. Yleisperiaatteet työkaluna

Hyväksytyt Aurajoen rantojen yleisperiaatteet vaativat toteutuakseen yleistä sitoutumista periaatteisiin ja luotuihin päämääriin. Yleisperiaatteiden tarkistaminen ja päivittäminen on hyvä tehdä säännöllisin väliajoin. Aurajokeen kohdistuvat uudet odotukset saattavat muuttaa tahtotiloja vielä tunnistamattomista syistä. Säännöllisesti päivitettyt yleisperiaatteet pystyvät suhtautumaan uusiin muutostarpeisiin ennakoiden ja hallitusti.

Hyväksytyistä yleisperiaatteista tulee tiedottaa niin, että niiden päämäärät ovat yleisesti poliitikkojen, virkamiesten, median, kaupunkilaisten, liike-elämän, yhdistysten tiedossa. Asianmukaisille vuorovaikutusmahdollisuuksille tarjotaan mahdollisuus.

Aurajoki ja sen rannat on osa keskustan kehittämisen strategista kärkihanketta, jonka hallittu kehittäminen vaatii hyväksytyjen yleisperiaatteiden mukaista ohjausta, seuranta sekä yleisperiaatteiden säännöllistä tarkistamista ja päivittämistä. Aurajoen ja sen rantojen kehityksestä vastaavan kehitysjohtajan ja häntä avustavan ohjausryhmän nimeäminen voisi olla yksi ratkaisu tähän. Myös pienempien hankekohtaisten työryhmien nimeäminen jatkokäytöskäytelyä ja suunnitelmien tarkentamista varten on synergiaetujen tunnistamisen ja yleisperiaatteiden edistämisen näkökulmasta toivottavaa.

Aurajoen rannat ovat uniikit ja niihin kannatta panostaa. Rannoille rakennettavilla alueilla tulee nähdä laatu ensisijaisena tekijänä. Siksi kaikki toteutettavat kohteet tulisi toteuttaa ja kilpailuttaa laatua painottaen.

Aurajokirannan kehitysideat voidaan nähdä myös laajemmin kaupungin talouteen ja elinkeinoelämään sekä kaupunkilaisten hyvinvointiin vaikuttavina erityisarvohankkeina. Aurajoki rantoineen on parhaimmillaan uniikkeja kokemuksia tarjoava monipuolinen palvelukonsepti. Oikein tehdyt investoinnit voivat tulla kaupungille moninkertaisina takaisin.

Aurajoki ja sen rannat kiinnostavat laajasti ja Aurajoen rannoilla tapahtuvilla toiminnoilla on monialaisia ja laajoja vaikutuksia liittyen yrityselämään, matkailuun, kaupungin yleiseen vetovoimaan, muihin kaupunkisuunnittelun visioihin, strategioihin ja selvityksiin.

6. Aurajoki voimavarana

Yksilöllisyyden ja erottuvuuden vaatimus on kasvanut globaalissa kaupunkien välisessä kilpailussa. Aurajoki on Turun kaupungille ehdoton voimavara. Aurajoki ja sen rannat liitetään vahvasti mielikuviin Turun kaupungista. Aurajoki rantoineen koetaan ainutlaatuisena kaupunkiympäristönä ja useille turkulaisille se on osa sielunmaisemaa. Aurajokivarsi on myös valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, eräs Suomen kansallismaisemista sekä Turun Kansallisen kaupunkipuiston sydän.

Aurajoki ja sen rantojen vaihtelevat ominaispiirteet tarjoavat monipuolisesti kokemuksia ja elämyksiä kaikille. Aurajoen varrelta löytyy maaseutumaisuutta, urbaania kaupunkiympäristöä, historiaa, nykyaikaa, luontoa ja vihreyttä, niittyjä, metsiä, puistoja, aukioita, laivoja, veneitä, kulttuuria, taidetta, viihdettä, palveluita, terasseja, markkinoita, festivaaleja, urheilutapahtumia, virkistys- ja liikuntamahdollisuuksia, elämyksiä, riehakkuutta, rauhallisuutta, sosiaalisen kohtaamisen paikkoja, intiimejä tunnelmia, omaa rauhaa ja niin edelleen. Ympäristö ja sen tunnelmat vaihtelevat vuoden- ja vuorokauden ajasta riippuen.

Aurajokea ja sen rantoja tulee kehittää yleinen ja paikkaspesifi potentiaali tunnistuen, vanhaa kunnioittaen, nykyisyys huomioiden ja mahdollisuuksien mukaan tulevaa ennakoiden. Suuren yleisön positiivista mielikuvaa kaupungille arvokkaasta Aurajoesta tulee vaalia.

Aurajoen kehittäminen vaatii ajan ilmiöiden ja kaupunkirakenteen muutosten ja mahdollisuuksien tunnistamista, resursseja ja panostusta kaupunkiympäristön laatuun, viihtyisyyteen ja kokemuksellisuuteen. Aurajokea voidaan vahvistaa vetovoimatekijänä oikein tehdyillä investoinneilla. Niillä voidaan katsoa olevan pidempiaikaisia ja laajoja vaikutuksia elinkeinoelämälle, matkailulle, kulttuurille, nykyisten kaupunkilaisten ja yritysten hyvinvoinnille, potentiaalisten uusien yritysten sijoituspäätöksille ja asukkaiden muuttopäätöksille.

Aurajoki on globaalisti uniikki elementti. Kehittyvä kaupunki ja ihmisten uudet tavat liikkua, kokea ja hyödyntää kaupunkiympäristöä luovat uusia tarpeita ja mahdollisuuksia Aurajoen rannoille. Yleisperiaatteiden tavoitteena on aikaansaada ja säilyttää hyvää kaupunkiympäristöä sekä sitouttaa Aurajokirannan toimijat paremman julkisen ulkotilan tavoitteluun. Monipuolinen, viihtyisä ja elävä Aurajoki on kaikkien yhteinen etu.

7. Toimenpide-ehdotus

Työryhmä esittää, että edellä olevat periaatteet hyväksytään noudatettavaksi tehtäessä päätöksiä Aurajokea ja sen rantoja koskien.

Liitteet

Liite 1 Yleisperiaatteiden kartta (pdf), piirustusno: W 3553 002

Liite 2 Esittelymateriaalia sisältävä dokumentti (pdf)